

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ 2005/29/ЄС ПРО НЕДОБРОСОВІСНІ КОМЕРЦІЙНІ ПРАКТИКИ**SPECIFIC ISSUES OF THE IMPLEMENTATION OF DIRECTIVE 2005/29/EC ON UNFAIR COMMERCIAL PRACTICES**

**Пожджук Р.В., к.ю.н., старший дослідник,
головний консультант**

*Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України,
докторант*

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака
Національної академії правових наук України*

У науковій статті автором аналізуються окремі положення Закону України «Про захист прав споживачів» та проекту Закону України «Про захист прав споживачів» № 6134 від 05 жовтня 2021 року на відповідність Директиві № 2005/29/ЄС (Директива про недобросовісні комерційні практики).

Насамперед автором вказується, що чинний Закон України «Про захист прав споживачів» та проект Закону України «Про захист прав споживачів» № 6134 від 05 жовтня 2021 року у контексті комерційної практики використовують слово «нечесна», замість слова «недобросовісна», яке є антиподом поняття «добросовісність». Водночас аналіз зазначеної Директиви дозволяє стверджувати, що у контексті комерційної практики, слід використовувати слово «недобросовісна» (не нечесна), яке вказує, зокрема на те, що комерційна практика не відповідає чесній ринковій практиці та/або загальному принципу добросовісності.

Також автором аналізується коректність імплементації положення параграфа 2 статті 5 Директиви № 2005/29/ЄС щодо визначення загальної рамки недобросовісних комерційних практик, а також складових такого визначення. Окремо звертається увага на те, що Директива № 2005/29/ЄС застосовується лише до недобросовісних комерційних практик, що завдають шкоди економічним інтересам споживачів. Тобто, у разі, якщо недобросовісні комерційні практики, не завдають (не можуть завдати) шкоди економічним інтересам пересічного споживача, вони не повинні вважатися такими, що порушують права споживачів. Водночас проект Закону України «Про захист прав споживачів» № 6134 від 05 жовтня 2021 року не повною мірою відображає цей підхід, а тому підлягає коригуванню. Крім того, зацентровано увагу на відсутності визначення пересічного споживача, який є основним учасником споживчих відносин у контексті недобросовісних комерційних практик, як в законодавстві, так і в зазначеному законопроекті.

Як висновок автором запропоновано шляхи вдосконалення правового регулювання відносин щодо недобросовісних комерційних практик.

Ключові слова: недобросовісні комерційні практики, захист прав споживачів, добросовісність, споживчі відносини, економічні інтереси споживача.

In the scientific article, the author analyzes individual provisions of the Law of Ukraine “On the Protection of Consumer Rights” and the draft Law of Ukraine “On the Protection of Consumer Rights” No. 6134 of October 5, 2021, for compliance with Directive No. 2005/29/EC (Directive on Unfair Commercial Practices).

First of all, the author points out that the current Law of Ukraine “On the Protection of Consumer Rights” and the draft Law of Ukraine “On the Protection of Consumer Rights” No. 6134 dated October 5, 2021, in the context of commercial practice use the word “dishonest” instead of the word “unfair”, which is the opposite of the concept “good faith”. At the same time, the analysis of the said Directive allows us to state that in the context of commercial practice, the word “unfair” (not dishonest) should be used, which indicates, in particular, that the commercial practice does not correspond to honest market practice and/or the general principle of good faith.

The author also analyzes the correctness of the implementation of the provisions of paragraph 2 of Article 5 of Directive No. 2005/29/EC regarding the definition of the general framework of unfair commercial practices, as well as the components of such a definition. Separate attention is drawn to the fact that Directive No. 2005/29/EC applies only to unfair commercial practices that harm the economic interests of consumers. That is, if unfair commercial practices do not (cannot) harm the economic interests of the average consumer, they should not be considered as violating consumer rights. At the same time, the draft Law of Ukraine “On the Protection of Consumer Rights” No. 6134 dated October 5, 2021, does not fully reflect this approach and is therefore subject to correction. In addition, attention was focused on the absence of a definition of the average consumer, who is the main participant in consumer relations in the context of unfair commercial practices, both in the legislation and in the aforementioned draft law.

As a conclusion, the author proposed ways of improving the legal regulation of relations regarding unfair commercial practices.

Key words: unfair commercial practices, protection of consumer rights, good faith, consumer relations, economic interests of the consumer.

Постановка проблеми. Відповідно до Додатка XXXIX до Глави 20 «ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ» Розділу V «ЕКОНОМІЧНЕ І ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО» до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Додаток до Угоди про асоціацію) [1] Україна зобов’язалася імплементувати Директиву Європейського Парламенту і Ради № 2005/29/ЄС від 11 травня 2005 року стосовно недобросовісних комерційних практик бізнесу щодо споживачів на внутрішньому ринку та внесення змін до Директиви Ради 84/450/ЄЕС, директив Європейського Парламенту і Ради 97/7/ЄС, 98/27/ЄС та 2002/65/ЄС та Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2006/2004 («Директива про недобросовісні комерційні практики») (далі – Директива 2005/29).

При цьому чинний Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 № 1023-ХІІ (далі – Закон № 1023-ХІІ) містить окремі положення, що регулюють питання комерційних практик, які можуть завдати шкоди споживачам. Зокрема йдеться про статтю 1, яка надає дефініцію категорії «нечесна підприємницька практика», положення статті 19, які вказують, що нечесна підприємницька практика забороняється, визначають, складові елементи нечесної підприємницької практики і регулюють питання агресивної та оманливої практик. Проте, на нашу думку, наведені положення не відповідають вимогам часу та Директиві 2005/29. Крім того, натеper на розгляді Верховної Ради України перебуває проект Закону України «Про захист прав споживачів» № 6134 від 05 жовтня 2021 року (в редакції, схвалений Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку від 20 грудня 2022 року) [2] (далі – законопроект), який в тому числі

містить окремі положення Директиви 2005/29. Водночас, вважаємо, що цей законопроект потребує доопрацювання, оскільки також не узгоджується з Директивою 2005/29.

Метою статті є аналіз окремих положень чинного законодавства та законопроекту на відповідність Директиви 2005/29 і надання пропозицій щодо вдосконалення таких положень.

Викладення основного матеріалу. Метою Директиви 2005/29 є сприяння належному функціонуванню внутрішнього ринку та досягнення високого рівня захисту прав споживачів шляхом наближення законів, підзаконних нормативно-правових актів та адміністративних положень держав-членів стосовно недобросовісних комерційних практик, що завдають шкоди економічним інтересам споживачів (тут і далі переклад наш – Р. П.) [3]. З аналізу цієї Директиви можна зробити висновок про необхідність її повної гармонізації. Положення про повну гармонізацію Директиви 2005/29 вимагає від держав-членів адаптувати свої національні закони до Директиви 2005/29 та запобігати будь-якій диференціації від стандарту, встановленого цією Директивою. Таким чином, процес імплементації вимагає не лише імплементації Директиви 2005/29, а й внесення змін до існуючих національних законів, якщо вони її порушують [4].

Як стверджує Вільям Ван Бум (Willem H. Van Boom), національне законодавство, яке пропонує менше або більше захисту споживачів, суперечить праву Європейського Союзу [5]. Тобто йдеться про гармонізацію, яка за суттю є не більшою та не меншою, ніж це вимагає досліджувана Директива. Водночас положення наведеної Директиви слід вірно імплементувати, оскільки гармонізація значно підвищить правову визначеність як для споживачів, так і для бізнесу [3].

Аналізуючи чинний Закон № 1023-ХІІ слід зазначити, що він оперує словосполученням «нечесна підприємницька практика» (законопроект містить словосполучення «нечесна комерційна практика»), проте аналіз Директиви 2005/29 дозволяє стверджувати, що слід використовувати словосполучення «недобросовісна комерційна практика». Так, оригінальне словосполучення “unfair commercial practices” дослівно можна перекласти як «нечесні/несправедливі/недобросовісні комерційні практики». Однак поняття «недобросовісні» на відміну від «нечесні» чи «несправедливі» є більш всеохоплюючим, відноситься до категоріального апарату права в контексті принципу добросовісності і гармонійно відображає суть Директиви 2005/29.

Крім того, відповідно до статті 5 (2) Директиви 2005/29 комерційна практика є недобросовісною, якщо вона: (а) суперечить вимогам професійної сумлінності; та (б) істотно спотворює або може істотно спотворити економічну поведінку щодо продукту пересічного споживача, до якого він потрапляє чи для якого він призначений, або пересічного члена групи, якщо комерційна практика спрямована на певну групу споживачів. Своєю чергою дефініція терміна «професійна сумлінність» містить словосполучення «honest market practice and/or the general principle of good faith», яке слід перекласти як «чесна ринкова практика та/або загальний принцип добросовісності» [4]. Тобто, комерційна практика суб'єкта господарювання повинна відповідати чесній ринковій практиці та/або загальному принципу добросовісності у сфері його діяльності. Такий підхід, свідчить, що комерційна практика повинна бути і чесною, і добросовісною.

У цьому контексті слухним є міркування О. О. Мережка, який вказує, що істотною умовою нормального функціонування будь-якого правопорядку є добросовісність як необхідний критерій належної поведінки суб'єктів правовідносин у межах цього правопорядку. Принцип добросовісності (bona fides, bonne foi, good faith) передбачає добросовісну та чесну поведінку

суб'єктів при виконанні своїх зобов'язань та здійсненні своїх прав, особливо у сфері договірних правовідносин [6, с. 160]. Таким чином, слід припустити, що принцип добросовісності в контексті комерційних практик включає в себе добросовісну і чесну поведінку, а їхнім антиподом в такому випадку буде «недобросовісність», тобто «unfair commercial practices».

На переконання О. О. Бакалінської, принцип добросовісності є морально-етичним принципом як цивільного, так і конкурентного права. При цьому дослідниця вказує, що закріплення принципу добросовісності в Цивільному кодексі України не несе жодного додаткового навантаження крім того, що вже йому надане при віднесенні до принципів загальноправових: формулювати нормативні узагальнення, що виступають в ролі законодавчих орієнтирів для правозастосовувача, законодавця і суб'єкта реалізації правових приписів. До того ж автор стверджує, що принцип добросовісності є ідейною основою всього цивільного і господарського обороту, внутрішнім духом приватного права [7, 139–140]. Враховуючи наведену позицію автора, вважаємо, що суб'єкт господарювання, як учасник споживчих відносин повинен діяти добросовісно, а відтак, і комерційна практика повинна вважатися добросовісною чи недобросовісною, а не чесною чи нечесною. Більше того, такий підхід враховуватиме норму частини п'ятої статті 12 Цивільного кодексу України, відповідно до якої, якщо законом встановлені правові наслідки недобросовісного або нерозумного здійснення особою свого права, вважається, що поведінка особи є добросовісною та розумною, якщо інше не встановлено судом.

Окремо слід зазначити, що офіційний переклад Директиви 2005/29, здійснений Міністерством юстиції України [8] оперує категорією «несправедливі торгівельні практики», проте більш пізній (24 листопада 2022 року) переклад Директиви 2005/29, затверджений Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України (текст слугує суто засобом документування і не має юридичної сили) [9] вже використовує категорію «недобросовісні комерційні практики», що, на нашу думку, свідчить про правильніший підхід у контексті гармонізації норм *acquis communautaire*. При цьому в Додатку до Угоди про асоціацію у перекладі назви Директиви 2005/29 використано словосполучення «недобросовісні торгівельні методи» [1], тобто слово «unfair» перекладено як «недобросовісні». Таким чином, підхід до перекладу слова «unfair» змінювався і останнім часом воно перекладається як «недобросовісні», що на нашу думку, є правильним. Відтак, з метою коректної транспозиції положень Директиви 2005/29 та відображення її сутності, пропонуємо використовувати словосполучення «недобросовісні комерційні практики». Крім того, з огляду на наш підхід, в контексті цього дослідження вживатимемо поняття «недобросовісна» та «нечесна» як тотожні.

Іншим аспектом, на який слід звернути увагу є визначення недобросовісної комерційної практики. Так, відповідно до пункту 14 частини першої статті 1 Закону № 1023-ХІІ нечесна підприємницька практика – будь-яка підприємницька діяльність або бездіяльність, що суперечить правилам, торговим та іншим чесним звичаям та впливає або може вплинути на економічну поведінку споживача щодо продукції. У цьому визначенні слово «впливає», на нашу думку, не можна вважати аналогічним словосполученню «істотно спотворює» (як визначено в Директиві 2005/29), оскільки вплив може і не призвести до певних правових наслідків, водночас істотне спотворення вже конкретизує, що поведінка споживача не відповідає його волі та вільному волевиявленню.

При цьому відповідно до положення частини першої статті 19 Закону № 1023-ХІІ нечесна підприємницька практика включає: 1) вчинення дій, що кваліфікуються

законодавством як прояв недобросовісної конкуренції; 2) будь-яку діяльність (дії або бездіяльність), що вводить споживача в оману або є агресивною. Натомість Директива 2005/29 вказує, що комерційна практика, яка вводить в оману, є агресивною чи будь-які інші дії, що суперечать чесній ринковій практиці та принципу добросовісності є недобросовісною. Відповідно і структура згаданої Директиви щодо недобросовісних комерційних практик побудована за принципом – загальна рамка комерційних практик, що можуть визнаватися недобросовісними – спеціальні комерційні практики, що можуть визнаватися недобросовісними – виключний перелік комерційних практики, що вважаються недобросовісними.

У цьому контексті також доцільно звернути увагу на положення законопроекту. Так, згідно з частиною першою статті 24 законопроекту «комерційна практика суб'єкта господарювання по відношенню до споживача вважається нечесною, якщо її здійснення завдає (може завдати) шкоди економічним інтересам або спотворює економічну поведінку споживача щодо певної продукції та, зокрема, спонукає або може спонукати споживача дати згоду на здійснення правочину, на який в іншому випадку він не погодився б, вводить споживача в оману або є стосовно нього агресивною». Водночас наведене положення не узгоджується з Директивою 2005/29, оскільки розділяє випадки, за яких можна вважати комерційну практику недобросовісною, зокрема на таку, що 1) її здійснення завдає (може завдати) шкоди економічним інтересам споживача або 2) спотворює економічну поведінку споживача щодо певної продукції та, зокрема, спонукає або може спонукати його дати згоду на здійснення правочину, на який в іншому випадку він не погодився б.

Вживання сполучника «або» в цьому контексті є невірним враховуючи, що за своєю суттю Директива 2005/29 застосовується до недобросовісних комерційних практик, що завдають шкоди саме економічним інтересам споживачів (стаття 1). Як слушно підмітив Брам Б. Дуйвенворде (Bram B. Duivenvoorde), Директива 2005/29 регулює комерційні практики настільки, наскільки вони потенційно можуть вплинути на економічну поведінку споживача [10]. Своєю чергою Вільям Ван Бум (Willem H. Van Boom) зазначив, що сфера застосування Директиви 2005/29 є такою, що вона може прорізати різні національні правові поля та доктрини, такі як закони «ринкової практики» в економічному праві та доктрини договірної права про помилку, спотворення фактів, примус, шахрайство, обман, і навіть через суміжні сфери, такі як сфера економічних деліктів [5]. Відтак, Директива 2005/29 не застосовується до комерційних практик, що не завдають (не можуть завдати) шкоди економічним інтересам споживачів, оскільки це питання відноситься до інших норм, зокрема, що регулюють господарські, конкурентні відносини тощо.

Загалом наведене положення законопроекту є комбінацією положень статті 1, пункту «е» статті 2, пункту «b» параграфа 2, параграфа 4 статті 5 Директиви 2005/29. У цьому відношенні виникає закономірне питання, чому у запропонованому визначенні відсутнє посилання на «суперечність професійній сумлінності», яка є одним із трьох обов'язкових елементів при кваліфікації комерційної практики як недобросовісної? На наше переконання, підхід, що містить Директива 2005/29 є більш коректним, оскільки вона містить чіткішу структуру, зокрема передбачає:

1) застосування її положень до недобросовісних комерційних практик, що завдають шкоди економічним інтересам споживачів;

2) визначення: а) комерційних практик бізнесу щодо споживачів (комерційних практик) – невиключного переліку поведінки з певною конкретизацією; б) істотного спотворення економічної поведінки споживачів – результату

зміни поведінки пересічного споживача; в) професійної сумлінності – загального орієнтиру, певного стандарту щодо поведінки в комерційній діяльності;

3) вказівку на те, яка практика вважається недобросовісно (сукупність 3-х обов'язкових складових).

Крім того, відповідно до Директиви 2005/29 оманлива чи агресивна практика в будь-якому випадку: (а) суперечить вимогам до професійної сумлінності та (б) істотно спотворює або може істотно спотворити економічну поведінку щодо продукту пересічного споживача, до якого він потрапляє чи для якого він призначений, або пересічного члена групи, якщо комерційна практика спрямована на певну групу споживачів. Тобто, оманлива чи агресивна практика є різновидом недобросовісних комерційних практик, які стосуються пересічного споживача, і лише у випадку, якщо завдають шкоди його економічним інтересам.

Також заслуговує на увагу положення частини третьої статті 24 законопроекту, згідно з яким «нечесною є комерційна практика, яка: 1) негативно впливає на здатність споживача приймати будь-яке свідоме рішення щодо наміру та умов придбання продукції, яке він не прийняв би за інших умов; 2) не відповідає або суперечить ustalеним стандартам, нормам та/або правилам професійної сумлінності». У цьому контексті зазначаємо, що перший складовий елемент недобросовісної комерційної практики не містить посилання на пересічного споживача¹ (як і чинний Закон № 1023-ХІІ загалом), тобто основного елемента цих відносин, без якого вони не існували б взагалі. Вказується лише «споживач», який відповідно до пункту 32 частини першої статті 1 законопроекту визначається, як фізична особа, яка замовляє, придбаває, отримує, використовує, вживає або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю, незалежною професійною діяльністю чи виконанням обов'язків найманого працівника, або користувач». При цьому згідно з пунктом 21 частини першої статті 1 законопроекту «користувач – фізична особа – підприємець, яка замовляє, придбаває, використовує продукцію для провадження підприємницької діяльності чи виконання обов'язків найманого працівника, або юридична особа, яка замовляє, придбаває, використовує продукцію».

Більше того, на наше переконання, положення Директиви 2005/29, де йдеться про істотне спотворення поведінки пересічного споживача, більш визначене та звужує можливість підходу щодо його множинного тлумачення на практиці. По-перше, стосовно наведеного словосполучення є певні коментарі Європейської Комісії, які надавалися після прийняття Директиви 2005/29 [11]. По-друге, у 2003 році, коли Європейська Комісія запропонувала проєкт Директиви 2005/29, у ньому вона вказала, що однією із трьох умов загальної заборони є «істотне спотворення» економічної поведінки споживачів, та надала відповідне визначення. Європейська Комісія ще тоді вказала, що це визначення складається з двох компонентів: по-перше, комерційна практика повинна використовуватися для того, щоб погіршити здатність споживача прийняти обґрунтоване рішення, а по-друге, вона має бути достатньо значною, щоб змінити рішення, яке приймає споживач [12]. Словосполучення ж «негативний вплив» не відображає сутності категорії «істотне спотворення» (тобто «негативний» не тотожне «істотний»), а враховуючи, що Директива 2005/29 наголошує на істотності спотворення поведінки споживача, то у законопроєкті слід було б відобразити підхід аналогічний згаданий Директиві.

Таким чином, всупереч Директиві 2005/29, яка передбачає повну гармонізацію її положень згаданий зако-

¹ У декларації 18 преамбули Директиви 2005/29 зазначається, що ця Директива бере за еталон пересічного споживача, який є досить добре поінформованим і достатньо спостережливим та обачним, беручи до уваги соціальні, культурні та мовні фактори, як розтлумачено Судом Європейського Союзу.

нопроект передбачає інше правове регулювання, та ще й суперечить усталеному європейському підходу щодо визначення споживача виключно фізичною особою.

Іншим проблемним аспектом є те, що другий складовий елемент недобросовісної комерційної практики вказує на невідповідність або суперечність комерційної практики усталеним стандартам, нормам та/або правилам професійної сумлінності. Водночас Директива 2005/29 визначає «професійну сумлінність» як «стандарт особливих навичок і обережності, які торговець, як обґрунтовано очікується, застосовуватиме до споживачів, та який відповідає чесній ринковій практиці та/або загальному принципу добросовісності у сфері діяльності торговця» [3]. Європейський стандарт «професійної сумлінності» вважається оціночним поняттям, однак його застосування у контексті Директиви 2005/29 повинно здійснюватися у взаємозв'язку із істотним впливом комерційної практики на пересічного споживача. А тому, відображення цих положень в законодавстві України повинно бути максимально наближеним до норм Директиви 2005/29. Натомість передбачене законопроектом положення не дає змоги однозначно встановити чи йдеться про «усталені стандарти, норми» та/або «правила професійної сумлінності», чи «усталені стандарти, норми» відносяться до професійної сумлінності? Що таке «правила професійної сумлінності»?

Крім того, законопроект у пункті 29 частини першої статті 1 визначає термін «професійна сумлінність» як «рівень професійності та старанності суб'єкта господарювання, який відповідає очікуванням споживача та добросовісній комерційній практиці та/або загальному принципу добросовісності у сфері діяльності суб'єкта господарювання» [3]. Однак некоректно визначати професійність через професійність (коло у визначенні, рекурсія). Водночас слова «рівень» та «стандарт» не є рівнозначними. Так, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови «рівень» визначається як: «1. Умовна горизонтальна лінія або площина, що служить межею висоти, яку має або на якій міститься хто-, що-небудь. // Міра величини, розвитку, значущості чогось. ... 3. ... Ступінь якості, величина і т. ін., досягнуті в чому-небудь. // Ступінь абстракції. // ... Ступінь чистіє освіти, культури, підготовка і т. ін.». При цьому «стандарт» у зазначеному словнику розглядається як: «1. Норма, зразок, мірило. 2. Прийнятий тип виробів, що відповідає певним вимогам своєю якістю, хімічним складом, фізичними властивостями, розміром, вагою і т. ін. // Загальноприйнятий взірець у мові // Єдина типова форма організації, проведення, здійснення чого-

небудь» [13, с. 1223, 1383]. Відтак, на наше переконання, вживання поняття «рівень» замість поняття «стандарт» ускладнить застосування його на практиці, оскільки перший є певним ступенем, а другий – еталоном, орієнтиром, тобто без варіації щодо визначення (більш однозначний).

Все це та зазначений вище підхід до подвійної вказівки в законопроекті на комерційні практики, що є недобросовісними, є неоднозначним та не враховує вимог щодо правової визначеності як елемента верховенства права (стаття 8 Конституції України). Конституційний Суд України у Рішенні від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 вказав, що із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини). А відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2018 року № 7-р/2018 невідповідність законодавчих положень критерію якості дає підстави для визнання їх неконституційними. При цьому слід констатувати, що згадані положення законопроекту не виконали вимогу Директиви 2005/29 щодо повної гармонізації, а окремі з них виписані некоректно. Крім того, держави-члени Європейського Союзу додатково до положень Директиви 2005/29 можуть використовувати практику Суду Європейського Союзу, що ми у вітчизняному правозастосуванні, на жаль, не можемо.

Висновки. Беручи до уваги прагнення України до набуття повноправного членства України в Європейському Союзі, доцільно правильно гармонізувати положення Директиви 2005/29 та враховувати прецедентне право Європейського Союзу. Відтак, з метою належної імплементації положення Директиви 2005/29, пропонуємо у законопроекті:

- 1) надати визначення термінів:
  - а) пересічний споживач;
  - б) істотне спотворення економічної поведінки споживачів;
- 2) передбачити, що пересічний споживач підлягає захисту від недобросовісних комерційних практик, якщо їх здійснення завдає (може завдати) шкоди його економічним інтересам;
- 3) відобразити у якому випадку вважати комерційну практику недобросовісною аналогічно як визначено у параграфі 2 статті 5 Директиви 2005/29.

ЛІТЕРАТУРА

1. Додатки до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/984_a11#n29 (Дата звернення 03.02.2023).
2. Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про захист прав споживачів» № 6134 від 05 жовтня 2021 року (в редакції, схваленій Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку від 20 грудня 2022 року) (далі – законопроект). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1606930> (Дата звернення 24.03.2023).
3. Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council ('Unfair Commercial Practices Directive') (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005L0029> (Дата звернення: 25.01.2023).
4. State of play of the implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation. Directorate General for Internal Policies, Policy department A: economic and scientific policy. prepared by the (IP/A/IMCO/ST/2010-04). URL: <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201007/20100713ATT78792/20100713ATT78792EN.pdf> (Дата звернення: 13.03.2023).
5. Boom, W. H. van. (2016). Unfair Commercial Practices. In C. Twigg-Flesner (Ed.), Research Handbooks in European Law (pp. 388–405). Cheltenham: Edward Elgar. doi:10.4337/9781782547372.00025. URL: <https://hdl.handle.net/1887/45279> (Дата звернення: 25.01.2023).
6. Мережко О. О. Lex mercatoria. Теорія і принципи транснаціонального торгового права. К.: Таксон, 1999. 416 с.
7. Бакаліньська О. О. Правове регулювання добросовісної конкуренції в Україні: монографія / О. О. Бакаліньська. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 374 с.
8. Переклад Директиви № 2005/29/ЄС (Міністерство юстиції України). URL: https://minjust.gov.ua/m/str_45878 (Дата звернення 03.02.2023).
9. Переклад Директиви № 2005/29/ЄС (Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/%D0%94%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%202005%2029%20%D0%84%D0%A1.pdf> (Дата звернення 03.02.2023).

10. Duivenvoorde, B. B. (2014). The consumer benchmarks in the Unfair Commercial Practices Directive. Universiteit van Amsterdam. URL: <https://hdl.handle.net/11245/1.418228> (Дата звернення: 28.03.2023).

11. Commission Notice – Guidance on the interpretation and application of Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market (Text with EEA relevance) C/2021/9320 GU C 526 del 29.12.2021, pagg. 1–129. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021XC1229%2805%29> (Дата звернення: 30.01.2023).

12. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive), COM (2003) 356 final, at § 57. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0356:FIN:EN:PDF> (Дата звернення: 13.02.2023).

13. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.